

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem
Sancti Thomæ Tomvs ...**

Complectens Quæstiones à XXVII. vsque ad LXIV. & à Quæstione CVI.
vsque ad CXIV.

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1620

Quid sentiant Scotus & Caietanus. cap. 1.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81000](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81000)

est, vel ita, ut pro eodem accipiat dari, & aptū esse, ut detur. Porro ipsum loqui de dono, quatenus donari potest, intelligitur ex verbis, quæ de eodem Spiritu sancto mox subiungit: *Apud se autem Deus est, etiamsi nemini detur, quia Deus erat Patri & Filio coæternus, antequam quidquam donaretur.* Ergo cum 4. de Trinitate, ut infra videbimus, August. affirmet donum esse proprietatem Spiritus sancti; efficitur, ut eo etiam loco asserat ipsum esse donum, antequam actu donetur.

Id quod natura sua donum est, proprietatem est Spiritus sancti.
S. Thomas.
Bonavent.

His positis, quæ indubitata esse debent, vera sententia est, rationem doni, quod sua natura donum est, esse proprietatem Spiritus sancti, & nulli alteri convenire personæ. Sic docet S. Thom. in artic. 2. bonavent. in 1. dist. 18. quæst. 4. intelligunt autem donum respectu creaturarum, quibus donari aptum est vi suæ processionis. Ceterum pro explanatione prædictæ sententiæ obserua, dupliciter accipi posse donum, vno modo pro quacunque re quæ liberali voluntate ei accedente donari potest: huic autem rei ratio doni provenit extrinseca tantum denominatione à voluntate donantis, quæ illi omnino accidentaria & extrinseca est. Hac ratione donum dici potest, non tantum quæcumque divina persona, & ipsamet essentia divina; sed etiam quæcumque res creata, quæ liberalis donationis materia esse potest: nam & divina essentia, & quævis persona divina; & res creata donari potest. Adde quod Spiritus sanctus alia quoque ratione habet esse donum, quod donari potest, ut statim patebit nihilominus hac priori acceptione etiam donum esse respectu sui tanquam donantis, hoc est, si cogitemus Spiritum sanctum seipsum donare cum essentia divina, & cum aliis personis, sicut donatur, cum venit in animam iusti, iuxta illud, *Ad eum veniemus, & mansionem apud eum faciemus*, sic est donum creaturarum, quod à seipso donatur, sicuti Pater, & Filius, hæc tamen non est proprietas Spiritus sancti, cum multis aliis communis sit.

Donum posteriori acceptione est proprietas Spiritus sancti.

9. Eadem missione qua mittitur Spiritus sanctus donatur ab eo à quo mittitur.

Altero modo dicitur donum, quod natura sua & proprietate substantiali donum est. Hoc autem modo est proprietas solius Spiritus sancti, id enim habet vi suæ productionis, non voluntate aliqua ei accidentarie aduenienti, sicut in priori acceptione contingit. Atque hoc modo puto necessariam esse distinctionem realem inter donum, & eum, qui donat: id quod hac ratione melius explicabitur. Missio Spiritus sancti, quæ ad nos aliquando mittitur; est ipsamet æterna processio, addito solum respectu rationis ad creaturas, ad quas mitti dicitur ratione alicuius peculiaris effectus, ut disp. 170. ostendemus eadem autem missione, qua Spiritus sanctus mittitur donatur ab eodem, à quo mittitur: cum enim missio hæc sit natura sua amor; & quatenus denotat ordinem ad creaturas, sit gratuitus, sicut is, qui ea mittitur, liberaliter quoque donetur. Habet igitur Spiritus sanctus vi suæ processionis, quæ est amor intrinsece posse donari, non voluntate & amore ei aduenienti, ut principio donandi, sed ipsomet amore, quo substantialiter procedit, ut ipsa donatione, quia amore etiam ipso substantialiter mittitur: & ipsa missio est donatio: at vero Filius, etiam quando à Patre mittitur, à quo procedit, non mittitur amore ipso, hoc est, missio illius non est amor substantialiter, sed est intellectio: ei autem additur amor quasi accidentarie & tanquam principio, quo

mouetur Deus Pater, ut Filium suum generatione & intellectione, tanquam missione mittat & donet: ergo Filij processio non est substantialiter ipsa donatio: quia non est amoris processio: sed est donatio ratione solum amoris, quo tanquam principio mittitur, & donatur: cum tamen Spiritus sanctus ipsa dilectione æterna ut missione mittatur, & ut donatione donetur. Quomodo vero ipsa missio sit æterna personæ processio, eo loco ex doctrina Patrum & ratione monstrandum est. Hæc sane est proprietas Spiritus sancti, de qua Augustinus sequenti disputatione allegandus dixit eo esse donum, quod est spiritus: quæ nulli alteri personæ diuinæ, nec creaturæ aduenire potest: nam quæcumque alia non est substantialiter, sed extrinseca solum denominatione amor.

Ex dictis sequitur primum, quia ratione primum donum dicatur amor, nimirum quia amor, si donari posset inter homines, sicut res alia, substantialiter & vi suæ processionis esset donum: cetera autem ex ipso dona dicerentur.

Deinde patet, recte dici cum Aug. 5. de Trin. 4. 1. Filium procedere à Patre, ut natum: at vero Spiritum sanctum ut datum, quia Spiritus sanctus procedit substantialiter amore & dilectione, quæ est ipsa donatio. Quare spiritus non solum ut spiritus, sed etiam ut donum, substantialiter procedit: at vero Filius procedit per intellectiōem, quæ substantialiter non est donatio, sed generatio. Quod vero per generationē produciatur, exit ut natum, & eius origo dicitur naturalis.

Sed obijciat, Filium quoque dici posse substantialiter donum, quia cum sit substantialiter Deus, & Deus sit suapte natura amor & charitas, erit substantialiter donum. Respondeo, sicut Spiritus sanctus est sapientia natura sua, non tamen dicitur productus sapientia, quia non procedit per intellectum: sic etiam Filius est amor essentialiter, quia Deus est; non tamen est productus amor, quia non procedit per voluntatem. Ad rationem autem doni, quod donari aptum est, non sufficit esse amorem essentialiter; sed requiritur esse productum amorem, ut ipsiusmet productio sit substantialiter donatio: hoc autem proprium est Spiritus sancti.

Quomodo autem, cum respectus ad creaturas, qui significati videntur nomine doni, Spiritus sancto omnino extrinsece & accidentarie conveniant, nihilominus donum sit eius proprietas personalis, sequenti disputatione patebit.

DISPUT. CLIV.

An ratio doni conveniat Spiritui sancto ratione essentia, vel proprietatis personalis.

Quid sentiant Scotus, & Caietan. cap. 1. Spiritum sanctum ratione suæ proprietatis personali, non tantum esse spiritum, sed etiam donum, verum sententia est. cap. 2. Corollarium præcedentis doctrinæ, cap. 3.

CAPVT I.

Quid sentiant Scotus, & Caietan.

Variant quoque Doctores in hac controversia; ex variis namque principiis diversæ conclusioni ligi necesse est. Scotus 1. distinctione 18. quæst. 1. docet

docet primum non convenire Spiritui sancto esse donum ratione proprietatis personalis. Probat autem primo, quia quavis persona intelligitur essentia & proprietate sufficienter constituta; antequam intelligatur aliquo modo creaturæ, ut disput. 143. cap. 4. & 2. vidimus: ratio autem doni necessario respicit creaturas, saltem possibiles: ergo antequam Spiritus sanctus intelligatur esse donum, concipitur iam proprietate personali constitutus: ipsa igitur ratio doni non potest ad proprietatem personalem formaliter pertinere. Secundo, ordo ille ad creaturas, qui pertinet ad rationem doni est relatio rationis ad creaturas: nulla autem relatio rationis est de essentia, aut proprietate personæ: ergo nec ratio doni. Tertio, quia aliqui Spiritus sanctus bifariam constitueretur: uno modo relatione reali, altero modo relatione rationis, quod est absurdum.

Cæterum, ut defendat Augustinus, qui aliquibus in locis videtur asserere, donum esse proprietatem Spiritus sancti, docet deinde Scotus, donum tribus modis usurpari posse: primo pro eo, quod procedit liberaliter per actum amoris, & hac ratione concedi, Spiritum sanctum esse donum, non quia donari possit, sed quia per amorem liberaliter procedit: sic enim donare non est liberaliter dare, sed liberaliter procedere. Secundo dicitur donum mutui amoris duorum, quo pacto etiam Spiritus sanctus dici potest donum Patris in Filium, & contra: & ita concedit esse proprietatem Spiritus sancti. Tertio denique donum dicitur id, quod liberaliter datur, & hoc modo donum non est proprietas spiritus, nec donator proprietas spiritoris: quia formale significatum huius nominis, donum, est respectus donabilitatis, qui Deo solum convenit comparatione facta cum creaturis: materiale, vero significatum in Deo est proprietas personalis Spiritus sancti, qui creaturis liberaliter donari potest. Eadem proportionem de donatore dicendum est, formale scilicet significatum esse respectum rationis ad creaturas; materiale vero esse proprietatem, seu notionem spiritoris. Quam Scoti sententiam in hoc tertio puncto fere amplectitur Caietan. ait enim nomen *donum* tria significare, & id quod donari potest, & respectum rationis, quem appellat donabilitatis, & alterum respectum quasi possessionis, quod scilicet sitalicius, nempe eius, à quo donatur. Inquit igitur primum significatum esse respectum donabilitatis: respectum vero quasi possessionis, qui est personalis proprietas, connotari: materiale autem significatum esse amorem.

Hæc sententia in primis non satis consonat menti Aug. ille namque loquitur de dono, quod creaturis donari potest; cum asserit esse proprietatem Spiritus sancti, ut ex locis præcedenti disp. allegatis, vix itis, quæ infra referemus, perspicue appareat. Ergo hoc pacto defendere debemus proprietatem ipsam Spiritus sancti esse rationem doni, quam habeat vi suæ originis substantialiter: nam si solum ei denominatione quadam extrinseca conveniret, quatenus donari potest, communis esset ratio doni tribus personis, ut præcedenti disp. cap. 2. notatum est. Dominde cum hæc eadem sit mens Doctoris sancti in hac quæst. qui per omnia sensum Augustini secutus est, non satisfacit Caietan. muneri suo, cum hoc modo illum defendere conatur.

Vasquez in 1. p. tom. 2.

Quod si aliquis dicat pro Caiet. Filium non esse amorem personalem, qui est materiale significatum nominis *donum*, sed solum Spiritum sanctum: & ita proprietatem Spiritus sancti esse materiale significatum doni, non autem proprietates aliarum personarum; aduertat obsecro primo, quomodo Caiet. non dicat materiale significatum doni esse proprietatem personalem, sed amorem: proprietatem autem personalem connotare nomine doni, quasi sit alterius per emanationem: ergo sentit, in materiali significato doni includi non directe proprietatem Spiritus sancti, alioqui non esset connotatum illius nominis. Quare Caietan. aliter assignat significatum huius nominis *Spiritus*, quam huius nominis *donum*: nam ex sententia illius nomen *Spiritus*, formaliter & directe significat proprietatem tertie personæ, connotat deinde amorem, & respectum doni: nomen autem *donum* significat, & connotat aliquo modo, ut supra explicatum est. Præterea ex hac sententia Caiet. sequitur, rationem doni conuenire tertie personæ extrinseca tantum denominatione, quo pacto cuius alteri potest competere: hic autem volumus ita assignare rationem doni Spiritui sancto, ut sit eius proprietas, id enim contendunt Augustinus. & S. Thomas.

CAPVT II.

Spiritus sanctum ratione sua proprietatis personalis non tantum esse spiritum, sed etiam donum, verior sententia est.

Opinio Sancti Thomæ in art. 2. nobis probatur; quæ affirmat tertiam personam sua proprietate personali non solum esse spiritum, sed etiam donum, & eo esse donum, quo est Spiritus, sicut filius eo est verbum, quo Filius. Hanc expressius tradit idem Sanctus Doctor in 1. disp. 8. q. 1. art. 4. & sequuntur Bon. quæst. 1. Capreol. quæst. 1. ad 1. argum. & ad 6. Marfil. in 1. quæst. 21. art. 1. dubio 4. colligitur autem ex August. de Trin. cap. 11. ubi ita scribit, Sed tamen iste Spiritus sanctus, qui non Trinitas, sed in Trinitate intelligitur, in eo quod proprie dicitur Spiritus, relationi dicitur, cum & ad Patrem & ad Filium refertur, quia Spiritus sanctus & Pater & Filius Spiritus est, sed ipsa relatio non apparet in hoc nomine, apparet autem, cum dicitur donum Dei, donum enim Patris & Filij, & paulo inferius, donum ergo donatoris est & donator doni, cum dicimus, relative utrumque ad invicem dicimus, ergo ex sententia Augustini non solum relatio spiritus ad Patrem & Filium est ipsa ratio doni, verum etiam ea magis exprimitur nomine doni, quam nomine Spiritus.

Ex 4. de Trinitate cap. 20. post medium sic ait, Pro eodem Et siui Spiritus sancto donum Dei esse est à Patre procedere, ita muti est cognoscit, quod ab illo procedat, ergo pro eodem usurpat donum esse, & à Patre procedere, sed à Patre procedere est proprietas Spiritus sancti ergo ratio doni est etiam proprietas personalis illius. Et S. Thomas in primum sententiam loco allegato querit, an Spiritus sanctus processione habeat esse donum? Respondet autem hoc modo. Si processio sumatur pro relativa proprietate spiritus processione habet esse donum, sed non esse donum, quia proprietate relativa non est Deus, sed essentia est Deus, si vero accipiat pro origine, per eam habet utrumque, scilicet & esse donum, quia per eam ut tale produ-

Obiis
qui potest
desendi Caiet.
occurrit.

S. Thomas
Donum
Capreol.
Marfil.

Augustinus
Ex sententia
Aug. relatio
spiritus ad
Patrem &
Filius magis
exprimitur
nomine doni
quàm Spiritus.

Pro eodem
ut supra Aug.
donum esse
& à Patre
procedere.
Quo sensu
ait S. Tho.
Spiritus sanctus
processione habet
esse donum
& Deum.